

Журавльова Т.І.,
здобувач вищої освіти за освітнім ступенем магістр
Науковий керівник: Фатюха Н.Г.,
к.е.н., доцент, кафедра ФБСС
Запорізький національний технічний університет
м. Запоріжжя, Україна

БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В період нестабільності України, постійних змін у законодавстві, тяжкому економічному становищі постає питання щодо першопричин цих проблем та їх негайного вирішення. Ще з часів здобуття Україною незалежності бюджет стикається з такою проблемою, як перевищення видатків над доходами, що має назву дефіцит державного бюджету. Постійне зростання бюджетного дефіциту зумовлює в економіці країни цілу низку негативних явищ: поширення інфляційних процесів, скорочення обсягу заощаджень, інвестицій, експорту і.т.д. Саме тому бюджетний дефіцит потребує комплексного підходу до вивчення причин, наслідків, а також шляхів подолання.

Проблемою вивчення бюджетного дефіциту займалося багато вчених як зарубіжних, так і вітчизняних, а саме О. Василик, Є. Макаренко, В.Опарін, В. Федосов та багато інших.

Сьогодні, у період соціально-економічної нестабільності України, дуже хвилює питання дефіциту державного бюджету. Згідно зі ст. 2 Бюджетного Кодексу України дефіцит – це перевищення видатків бюджету над його доходами (з урахуванням різниці між наданням кредитів з бюджету та поверненням кредитів до бюджету). Зрозумівши сутність, необхідно виділити його причини. Однією з основних є обмеженість коштів у державі для виконання покладених на неї функцій. До інших слід віднести:

- невідповідність фінансових можливостей держави з її видатками;
- недосконалу податкову, кредитну, інвестиційну політику;
- інфляційні процеси в державі;
- тіньову економіку;
- низьку якість бюджетного планування;

— часту зміну фінансового законодавства.

Для України характерним є те, що дефіцит набув хронічного характеру, тобто бюджетний дефіцит є однією з причин зростання державного боргу, а з іншого боку завдяки фінансуванню дефіциту борг погашається [1].

Важливу роль відіграють розміри державних видатків і доходів, напрямки їх розподілу між соціальною підтримкою населення та інвестиціями у галузі економіки. Для більш кращого розуміння фінансового стану державного бюджету, розглянемо показники виконання Державного бюджету за 2015-2016 роки.

Таблиця 1 - Показники виконання Державного бюджету протягом 2015-2016 років

Показник	Факт 2015 рік, млн. гривень	Факт 2016 рік, млн. гривень	Відхилення	
			абсолютне, млн.грн.	відносне %
Доходи	534 694,8	616 274,8	81 580	15,3
Видатки	576 911,4	684 743,4	107 832	18,7
Кредитування	2 950,9	1 661,6	-1289,3	-43,7
Дефіцит	45 167,5	70 130,2	24 962,7	55,3

Згідно із показниками державних бюджетів України 2015 та 2016 років, темп росту загальних доходів склав 15,3%, видатки збільшилися на 18,7%, кредитування у 2015 році визначено на рівні 2 950,9 млн. грн., а у 2016 році — 1 661,6 млн. грн., граничний дефіцит збільшився на 55,2% [2].

За таких умов незбалансованості державного бюджету, необхідно шукати джерела фінансування дефіциту, основними з яких можна вважати зовнішні позики та емісію грошей. Протягом 2016 року сума державного та гарантованого державою боргу України збільшилася на 122,8%. Основними причинами таких змін є здійснення фінансування державного бюджету за рахунок державних запозичень, забезпечення фінансування дефіциту державного бюджету, капіталізація державних банків, в тому числі ПАТ КБ “ПриватБанк”, девальвація національної валюти та наданням кредиту Фонду

гарантування вкладів фізичних осіб.

Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями також не на користь нашій державі. Під час розгляду заявок на рефінансування чи надаючи нові кредити, вони висувають певні вимоги щодо формування бюджету і методом тиску на місцеву владу, прагнуть зменшити видатки на соціальну сферу робочої сили.

Для України характерним є те, що при розподілі бюджету, кошти акумулюються для покриття поточних видатків, а не на інвестування в економіку. І як наслідок недостатній рівень розвитку, занепад підприємств, низькі показники рівня життя населення зумовлюють постійне зростання дефіциту державного бюджету.

Для того щоб подолати бюджетний дефіцит, зменшити державний борг, в першу чергу потрібно створити можливості зростання доходів та скорочення видатків. Задля цього необхідно удосконалити фіскальну, бюджетну систему та інвестиційну сферу; зменшити воєнні витрати; запровадити науково обґрунтовану систему прогнозування показників; ефективно реалізувати національні інтереси на міжнародній арені; протидіяти фінансовій злочинності, більш ефективно використовувати отримані кредити, потрібно зробити так, щоб «дешеві гроші МВФ» працювали на економіку країни, а не покривали державний борг, що постійно зростає [3].

Список використаних джерел

1. Бюджетна система [Текст]: навч. посіб. / Н.І. Юшмаш, К.В. Багацька, Н.І. Демьяненко та ін.; за заг. ред. Т.А. Говорушко. – Львів.: Магнолія 2006, 2014. - 296 с.

2. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>

3. Одосій, О. Взаємозв'язок бюджетної та боргової політики України / О. Одосій // Спільне. – 2015. – №5 [Електронний ресурс]. – <http://commons.com.ua/ru/byudzheta-borgova-politika-ukrayiny/>